

A természet és a piac is a gazdák ellen van

A koronavírus miatti veszélyhelyzetben még inkább felszínre kerülnek a magyar mezőgazdaság hiányosságai. Azt tapasztaljuk, hogy a természet és a piac is a gazdák ellen van, és a bajba jutott gazdáknak a kormányzat sem siet a segítségére, nyilatkozta Máhr András, a Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetségének főtitkárhelyettese. Mint elmondta, szomjazik a föld, az ország középső és keleti felén aszály van, mind az őszi, mind a tavaszi vetések csapadékhánytól szenvednek.

A klímaváltozás hatásait harmadik éve szenvedik meg a gazdálkodók, hiszen a csapadékháztartás megszokott menete felborult, és a tavaszi vetéseknek hiányzik a csapadék. Igaz, hogy az előző 2 évben sikerült mérsékelni az aszály okozta károkat, mivel tavaly az utolsó pillanatban megérkezett a várva várt eső, de az idén minden összejött, jelentette ki a főtitkárhelyettes. Az utóbbi hetek, sőt hónapok időjárásának következtében a talaj felső rétegében vízhiány alakult ki, amin a napokban hullott – az ország nagy részén alig néhány milliméternyi – eső sem segített. Már most látszik, hogy komoly terméskiesés lehet, bár hogy milyen mértékű, az még a következő néhány hét időjárásától függ. A szárazság mellett jelentős fagykár is sújtotta a termelőket, akik egy része egész évben jövedelem nélkül marad, mondta Máhr András.

A járvány okozta veszélyhelyzetben kiderült, hogy az ágazat nagyon is sérülékeny. Sok termelő azzal szembesült, hogy technikai, technológiai lemaradásuk milyen sokat ront az uniós belüli versenyképességükön. Az általuk termelt jövedelem nem elegendő ahhoz, hogy nagy válságokat túléljenek, mivel elmaradtak a szükséges fejlesztések, amelyekkel az uniós csatlakozás óta meg lehetett volna valósítani az ágazat modernizációját. A fejlesztés, a technikai megújulás nyögvenyelősen folyik, és az ágazat felzárkózása sem a kellő ütemben halad. Ma már jól látszik, hogy a vidékfejlesztés diszkriminációja – ami a 80–20 százalékos arányú támogatáspolitikát jellemzi –, jelentős számú, jogilag kis- vagy közepméretűnek minősülő vállalkozást kirekeszt a fejlesztésből. A másik oldalról viszont az is látszik, hogy a 80 százalékon belüli fejlesztések jelentős részét nem tudják megvalósítani. Talán a

legjobb példa erre az élelmiszeripari fejlesztésre szánt 300 milliárd forint.

A MOSZ kezdettől fogva azt hangsúlyozta, hogy a Vidékfejlesztési Program bírálati rendszere alkalmatlan az ágazat modernizálására. A pályázatok elbírálása több mint 2 évet csúszott, és emiatt a fejlesztések megvalósítása jelentős késedelmet szenvedett. Az ezalatt bekövetkezett áremelkedés a fejlesztések gátjává vált.

A MOSZ többször jelezte azt is, hogy a forint árfolyamának romlása következtében források szabadulnak fel a vidékfejlesztésben. Április 14-én jelent meg egy kormányhatározat, amely szerint az uniós forrásoknál az euróárfolyam növekedése miatt felszabadult mintegy 600 milliárd forint forrás, ebből csaknem 72 milliárd forint a vidékfejlesztésben. A MOSZ 2018 óta javasolja, hogy a beruházások árának növekedését valahogyan kompenzálják, mivel az elbírálás és a megvalósítás csúszásáról a gazdálkodók nem tehetnek. A MOSZ azt a választ kapta a javaslatára, hogy ezt az uniós jog nem teszi lehetővé. Miután az Európai Unió úgy nyilatkozott, hogy támogatja ezt a kompenzációs kifizetést, akkor az lett a válasz, hogy a programot újra kellene indítani, de erre nincs elegendő idő. Ennek tükrében érdekes fordulat, hogy az említett kormányhatározatban mind a 600 milliárd forint felhasználásában a többletköltségek kompenzálása szerepel az első helyen – csak hogy, úgy tűnik, ez a gazdákra sajnos nem vonatkozik.

A hazai klíma változóban van, és a tavaszi-nyári aszályokra az eddiginél jobban fel kell készülni. Ez nem egyszerű feladat, számos új kihívással jár az ágazat szereplői számára. Ezért komoly forrásokat kellene erre áldozni. Az egyik legfontosabb feladat az

öntözés fejlesztése, amiről sokat beszélünk – ennek ellenére alig-alig bővülnek az öntözött területek, ráadásul egy olyan országban, ahonnan több víz folyik ki, mint amennyi be. Ezt a vizet meg kellene fogni. A vízügyért felelős kormányzati szerveknek fontos feladata volna, hogy ezek a vizek az országban hasznosuljanak, mondta a főtitkárhelyettes.

Bajban vannak az állattartók is. A sertés világcíci a koronavírus-járvány következtében megrendült az utóbbi hetekben, a sertésfelvásárlási árak szűk 2 hónap alatt 25–30 százalékot zuhantak. Ezt a piaci válságot az afrikai sertéspestis fenyegetése tetézi, és sok termelőt kilátástalan helyzetbe sodor.

Év eleje óta sok százezer baromfit kellett leölni a madárinfluenza miatt. Egyre nagyobb területen jelenik meg a vírus, és számos ország teljes vagy részleges kereskedelmi korlátozást vezetett be miatta Magyarországgal szemben. Az állattenyésztők egy részének tehát nemcsak a koronavírus-járványnak a munkaerőre, beszerzésre, logisztikára gyakorolt hatásaival, hanem egyre mélyülő piaci válsággal, importdömpinggel és az állatállományukat veszélyeztető egészségügyi problémákkal is meg kell küzdenie.

Nehéz év lesz az idei a magyar mezőgazdaságban. A kormányzat a bajba jutott termelőkön képes volna segíteni – ha akar. Mint más ágazatok esetében már láthattuk, megvannak az eszközei hozzá.

Emellett átmeneti jelleggel el kell törölni az idénymunkához és az alkalmi munkához kapcsolódó közteher-fizetési kötelezettségeket, a bajba jutott kistermelőket mentesíteni kell az adófizetési kötelezettség alól, és fel kell lépni a feldolgozók visszaélései ellen és fel kell tölteni a kárenyhítési alapot.

H. Gy.